

חוק מס עזבון (תיקון מס' 3), תשכ"ד-1964 *

החלטת סעיף 1

1. במקום סעיף 1 לחוק מס עזבון, תש"ט-1949¹ (להלן - החוק העיקרי), יבוא:

1. בחוק זה - "הגדרות"

"נפטר" - מי שנפטר ביום כ' בניסן תש"ט (1 באפריל 1949) או אחרי תאריך זה;

"תושב" - מי שמקום מגוריו הקבוע הוא בישראל;

"יורש" - מי שזכאי ליטול את נכסי העזבון או חלק מהם, בין על פי דין ובין על פי צוואה, לרבות מי שזכאי לקנין בעלות בנכס עזבון לפי סעיף 3 (א) (2), ואדם שהוקנה לו נכס עזבון לפי סעיף 3 (א) (3); "נכס" - כל רכוש, בין מקרקעין ובין מיטלטלין, כסף, וכן זכות או טובת הנאה ראויות או מוחזקות, ולרבות חלק בנכס;

"נכסי עזבון" - נכסים כמפורט בסעיף 3:

(1) לגבי נפטר שבשעת פטירתו היה תושב - נכסיו כאמור בכל מקום שהוא;

(2) לגבי נפטר שבשעת פטירתו לא היה תושב - נכסיו כאמור בישראל;

"צו עזבון" - לרבות צו ירושה, צו מינוי אפוטרופוס או מנהל עזבון, צו קיום צוואה וצו חתימה מחדש על צוואה;

"מנהל עזבון" - לרבות אפוטרופוס על העזבון, או המוציא לפועל צוואתו של נפטר, או אדם הנוהג בנכסי עזבון מנהג מנהל עזבון;

"בית משפט" - בית משפט או בית דין הנותן צו עזבון;

"מנהל" - מנהל שנתמנה לפי סעיף 29 (א); "שמאי" -

(1) לגבי מקרקעין - שמאי מקרקעין כמשמעותו בחוק שמאי מקרקעין, תשכ"ב-1962²;

(2) לגבי נכסים אחרים - שמאי מתוך רשימת השמאים שקבע שר המשפטים לענין חוק זה.

"מס" או "מס עזבון" - המס המוטל על פי חוק זה.

2. במקום סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:

החלטת סעיף 2

והוספת סעיפים 2א-72

2. מס עזבון יוטל על יתרת עזבונו של נפטר וישולם מתוך נכסי עזבונו.

2א. יתרת העזבון היא שווים של כל נכסי העזבון לאחר הפחתת הניכויים לפי הסעיפים 2ב ו-2ג.

2ב. ואלה הניכויים הכלליים לענין קביעת יתרת העזבון:

(1) שווים של נכסים הפטורים ממס עזבון לפי חוק זה או

לפי סעיף 55 לחוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט-1959³;

* נתקבל בכנסת ביום כ"א באב תשכ"ד (30 ביולי 1964); הצעת החוק ודברי הסבר שורטמו בח"ח 550, תשכ"ג, עמ' 208.

1 ס"ח 22, תש"ט, עמ' 187; ס"ח 200, תשט"ז, עמ' 45; ס"ח 232, תשי"ז, עמ' 143.

2 ס"ח 369, תשכ"ב, עמ' 72.

3 ס"ח 293, תשי"ט, עמ' 234; ס"ח 383, תשכ"ג, עמ' 14.

(2) הוצאות, אגרות, חובות והתחייבויות כאמור בסעיף 4;

(3) 10,000 לירות;

(4) 15,000 לירות נוספות אם נפטר הנפטר מחמת פגיעה שנפגע בה מפעולות איבה נגד המדינה.

72. ג2. ואלה הניכויים האישיים לענין קביעת יתרת העזבון:

(1) 25,000 לירות -

(א) בשל בן-זוג, לרבות בן-זוג שנתגרש;

(ב) בשל אדם שהיה ידוע כציבור כבן-זוג של הנפטר וגר עמו בשעת פטירתו, ואף לאחד מהם לא היה אותה שעה בן-זוג אחר; ניכוי זה יותר פעם אחת בלבד;

(2) בשל בן שלא מלאו לו 22 שנים (להלן - ילד) או בשל בן שמלאו לו 22 שנים (להלן - בן) של הנפטר או של בן-זוג, לרבות מאומץ -

(א) 15,000 לירות בשל כל ילד של הנפטר; ואם מת ילדו או בנו לפניו - 15,000 לירות בשל כל ילדיו יחד של אותו ילד או בן;

(ב) 10,000 לירות בשל כל בן של הנפטר;

(ג) 17,500 לירות - נוסף על הניכוי לפי פסקה (א) או 22,500 לירות נוסף על הניכוי לפי פסקה (ב) - בשל כל ילד או בן של הנפטר שהוא נטול יכולת לקיים את עצמו עקב ליקוי גופני או שכלי;

(3) 5,000 לירות בשל כל אחד מהורי הנפטר אם הותר לנפטר ניכוי בעדם כאמור בסעיף 41 לפקודת מס הכנסה⁴, ואם לא היו לנפטר ילדים ובנים יורשים - 10,000 לירות אף אם נשאר רק אחד ההורים.

(ב) הניכויים לפי סעיף קטן (א) לא יינתנו אלא בשל שאיר שהוא יורש ולא יותר מחלקו בנכסי העזבון לאחר שנוכו מהם הוצאות, האגרות, החובות והתחייבויות על פי סעיף 4.

72. אלה שיעורי מס העזבון:

על כל חלק מ-35,000 לירות הראשונות -	5%
על כל חלק מ-35,000 לירות נוספות -	10%
על כל חלק מ-40,000 לירות נוספות -	15%
על כל חלק מ-45,000 לירות נוספות -	20%
על כל חלק מ-45,000 לירות נוספות -	25%
על כל חלק מ-50,000 לירות נוספות -	30%
על כל חלק מ-50,000 לירות נוספות -	35%
על כל חלק מ-100,000 לירות נוספות -	40%

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, תשכ"א, עמ' 120; ס"ח 426, תשכ"ד, עמ' 114.

על כל חלק מ-100,000 לירות נוספות	— 45%
על כל חלק מ-250,000 לירות נוספות	— 50%
על כל חלק מ-250,000 לירות נוספות	— 55%
על כל סכום נוסף	— 60%.

3. במקום סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:

נכסי עזבון, לרבות — (א) 3. נכסי עזבון

(1) נכסים שהיו בשעת פטירתו של הנפטר בבעלות משותפת לו ולאדם אחר שאינו בן-זוגו, והיה הסדר שעם הפטירה יהיו הנכסים מוקנים בשלמות לאדם האחר וללא תמורה; לענין זה יראו נכסים בבעלות משותפת אם כל אחד מהשותפים רשאי לעשות בהם כאילו היה הבעל היחיד בהם;

(2) נכסים שהנפטר העביר בלי תמורה לאדם אחר על מנת שהבעלות בהם תהיה מוקנית לאותו אדם עם פטירתו של הנפטר, או במועד אחר כרוך ליום פטירתו, שנקבע על ידי הנפטר;

(3) נכסים שהנפטר העביר בלי תמורה לאדם אחר תוך חמש שנים לפני פטירתו — אך לא לפני כ' בניסן תש"ט (1 באפריל 1949) — והבעלות עליהם הוקנתה לאותו אדם לאלתר, למעט —

(א) מתנת נישואין לא מופרזת לבנו של הנפטר;

(ב) מתנה אחרת שאינה מופרזת בהתחשב עם הנסיבות שבהן ניתנה ועם הכנסותיו והוצאותיו הרגילות של הנפטר;

(ג) מתנה שניתנה לאחד מן המפורטים בפסקה (1) לסעיף 6 או למוסד ציבורי שאושר לענין סעיף 45 (א) (5) לפקודת מס הכנסה;

(4) ככום המשתלם בפטירתו של הנפטר, או בתאריך מסויים שלאחריו, על-פי פוליסה לביטוח, או על-פי חוזה עבודה, או על-פי חברות בקופת פנסיה או תגמולים, אם דמי הפרמיה או החמורה, הכל לפי הענין, שולמו מנכסי הנפטר;

אולם, לא ייחשב כנכס עזבון סכום כאמור המשתלם לבן-זוגו, לילדיו, לצאצאי ילדיו, או להוריו של הנפטר, או לכל אדם שהיה סמוך על שולחנו — אלא אם יוכח שדמי הפרמיה או התמורה ששולמו, כאמור, עלו על סכום המתקבל על הדעת בנסיבות המקרה;

(5) נכסים שהיו מוקנים לאפוטרופוס מכוח פקודת המסחר עם האויב, 1939⁵, חוק נכסי נפקדים, תש"י—1950⁶, או חוק נכסי גרמנים, תש"י—1950⁷, והאפוטרופוס מסרם ליורשי הנפטר בשל היותם יורשיו.

⁵ ע"ר 1939, תוס' 1 מס' 923, עמ' 95.

⁶ ס"ח 37, תש"י, עמ' 86.

⁷ ס"ח 56, תש"י, עמ' 266.

4. (א) שוויים של נכסי עזבון ייקבע על-ידי שומת כל נכס שבעזבון וצירוף שוויים של כל הנכסים בניכוי סכומים אלה:

(1) הוצאות שהוצאו בשל הלווייתו של הנפטר, קבורתו, הקמת מצבה על קברו וכן הוצאה סבירה, להנחת דעתו של המנהל, שהוצאה לאמירת תפילות או קיום פולחן דתי לפי הדת או הנהג של הנפטר;

(2) חובות והתחייבויות שהיו על הנפטר בשעת פטירתו ולא נתבטלו עקב הפטירה – לרבות כתובה ולמעט מזונות מן העזבון;

(3) אגרת רישום ששולמה בעד רישום נכסי עזבון בלשכת רישום מקרקעין על שם האדם שקיבל אותם כאמור בסעיף 3 (א) (3);

(4) הוצאות להנהלת העזבון שאושרו על-ידי בית המשפט וכן הוצאות כאמור שהוצאו תוך שנה אחת מיום מינוי מנהל עזבון וסבירותם הוכחה להנחת דעתו של המנהל, לאחר ניכוי הכנסות העזבון; המנהל רשאי להאריך את התקופה האמורה אם ראה סיבה סבירה לכך.

(ב) חובות והתחייבויות כאמור בסעיף קטן (א) (2) שהיו על נפטר שאינו תושב כלפי בני אדם שאינם תושבים – אין לנכותם מנכסי העזבון, אלא אם היו הנכסים משועבדים להם; ואם הוכח שנכסי הנפטר מחוץ לישראל אינם מספיקים לכיסוי החובות וההתחייבויות, יותר הניכוי מנכסי העזבון בשיעור הדרוש לסילוק היתרה.

(ג) נכסי עזבון הנמצאים מחוץ לישראל ויש איסור או הגבלה על הוצאתם או על העברת תמורתם, מהארץ בה הם נמצאים, לא יובאו בחשבון בקביעת שווי העזבון עד להסרת האיסור או ההגבלה האמורים.

(ב) העברה לענין פסקאות (2) ו-(3) לסעיף קטן (א) לרבות פעולה, הבטחה או התחייבות שכתוצאה מהן הוקנה נכס לאדם אחר, בין במישרין ובין באמצעות אדם שלישי, בין בדרך נאמנות, ויתור, הקניה, הסכם או הסדר, ובין בכל דרך אחרת, וכן פעולה, הבטחה או התחייבות כאמור לגבי מניות או זכויות אחרות שהיו לנפטר בתאגיד שרוב מגיותיו או רוב הזכויות בו היו בידי הנפטר או נאמנו, ולרבות בדרך הצבעה בתאגיד.

(ג) הוקנה או הועבר נכס לפי פסקאות (1) (2) או (3) לסעיף קטן (א) בתמורה חלקית, ייחשב כנכסי עזבון חלק יחסי משווי של הנכס בעת הפטירה, שהוא כיחס שוויו בעת מתן התמורה פחות התמורה, לשווי באותה שעה.

(ד) היה נכס בשעת פטירתו של הנפטר משותף לו ולבן-זוגו בחלקים בלתי מסויימים – יראו את הנכס כאילו היה שייך לשני בני הזוג חלק בחלק, כל עוד לא הוכח שבן הזוג שנשאר בחיים זכאי לחלק אחר בנכס.

5. במקום סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 5

"השווי

5. (א) שוויים של נכסי עזבון יהיה המחיר שהיה מתקבל בעד כל אחד מהם, אילו נמכר בשעת פטירתו של הנפטר על-ידי מוכר מרצון לקונה מרצון.

(ב) נמכר נכס מנכסי העזבון על-ידי יורש בתום לב או על-ידי מנהל העזבון, בפחות מן המחיר האמור בסעיף קטן (א), יהיה שווי הנכס המחיר שנתקבל ובלבד שנמכר לפני תום שנה מיום מינוי מנהל העזבון או מיום מתן צו עזבון, לפי המוקדם יותר, או תוך תקופה ארוכה מזו שהסכים עליה המנהל מטעמים מיוחדים."

הוספת סעיפים
א 5 ו-5ב

6. אחרי סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא:

"פטור לדירת
יחיד

א5. משוויים של כלל נכסי העזבון ינוכה שווייה של דירת יחיד שבהם, אם שוויים יחד עם דירת היחיד (להלן - השווי הכולל) לא עלה על 150,000 לירות, ובלבד שלא ינוכה יותר מ-50,000 לירות; עלה השווי הכולל על 150,000 לירות, יוקטן הניכוי בסכום שבו עלה השווי הכולל על 150,000 לירות.

בסעיף זה, "דירת יחיד" - דירה אחת או חלק מדירה אחת שהנפטר גר בה ונתקיימו שתי אלה:

(1) הנפטר גר ביחד עם קרוב מיום היוחסן לקרובים או לפחות שנתיים רצופות עד לפטירה, הכל לפי התקופה הקצרה יותר;

(2) הקרוב הוסיף לגור בדירה לפחות שנתיים רצופות לאחר הפטירה.

לענין זה, "קרוב" - יורש שבשלו ניתן ניכוי לפי סעיף ג2.

פטור לנכסי נספה

ב5. נכסי אדם שהוא נספה כמשמעותו בסעיף 1 לחוק משפחות החיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"ו-1950⁸, או נספה כמשמעותו בסעיף 3 לחוק המשטרה (נכים ונספים), תשט"ו-1955⁹, שבעת פטירתו שרת במחלקת משמר הגבול שבחיל המשטרה כמשמעותו בפקודת המשטרה¹⁰, יהיו פטורים מנכס,

החלפת סעיף 6

7. במקום סעיף 6 לחוק העיקרי יבוא:

"פטור

6. לא ייחשבו כנכסי העזבון:

(1) נכסים שהוקנו על-ידי הנפטר למדינה, לרשות מקומית, לקרן הקיימת לישראל, לקרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל, למוסד להשכלה גבוהה שקיבל תעודה על פי סעיף 13 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח-1958¹¹, או למוסד שענינו דת, תרבות, חינוך, מדע, בריאות, סעד או ספורט שנקבע לענין זה על-ידי שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת;

⁸ ס"ח 52, תשי"ו, עמ' 162; ס"ח 386, תשכ"ג, עמ' 16.

⁹ ס"ח 180, תשט"ו, עמ' 74.

¹⁰ חוקי אי"י, כרך ב', פרק קי"ב, עמ' 1124.

¹¹ ס"ח 281, תשי"ח, עמ' 191.

(2) נכסים שהוקנו על-ידי הנפטר למוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 3 (א) (3), ובלבד שלא יוצאו נכסים כאלה מכלל נכסי עזבון בסכום העולה על 50% משווי כלל נכסי העזבון;

(3) רהיטים וכלי בית שהועברו לבן-זוגו של הנפטר או לילדיו לפני פטירת הנפטר או שעברו אליהם עקב פטירתו;

(4) תשמישי קדושה, כתבי יד, ספרים, אספים מדעיים, תמונות ודברי אמנות, שהנפטר לא החזיק בהם למכירה או להשכרה והוקנו על-ידי הנפטר או היורשים בלי תמורה למוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 3 (א) (3);

(5) נכסים כאמור בפסקה (4) שנשארו בידי היורשים ולא נמכרו תוך חמש שנים מיום הפטירה; אלא שלגבי תמונות ודברי אמנות לא יינתן פטור אלא עד לשווי של 15,000 לירות בלבד.

8. אחרי סעיף 6 לחוק העיקרי יבוא: הוספת סעיף 26

36. (א) בכללו בעזבון נכסים שהנפטר ירש תוך שבע שנים שקדמו ליום פטירתו ושולם עליהם מס, יינתן זיכוי מן המס החל לפי סעיף 2ד, בסכום שיחסו אל כלל מס העזבון הקודם כיחס שווי הנכסים האמורים לשווי כלל העזבון הקודם שנקבע לענין תשלום מס עזבון עליו.

(ב) נפטר הנפטר לאחר תום שבע שנים מיום שירש נכסים כאמור בסעיף קטן (א), יקטן הזיכוי כ-1/5 בכל שנה החל בשנה השמינית.

זיכוי בשל מס עזבון ששולם הנפטר

9. במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא: החלת סעיף 7

7. ממס העזבון יינחבו זיכויים כלליים אלה:

- (1) אגרת בית משפט ששולמה בעד צו עזבון;
- (2) אגרת רישום ששולמה בעד רישום נכסי עזבון על שם היורשים בלשכת רישום המקרקעין לאחר תקופת הפטור מתשלום האגרה, אם הוכח להנחת דעתו של המנהל כי היתה סיבה סבירה לאי רישומם תוך התקופה האמורה;
- (3) מס ירושה או מס עזבון ששולם כמדינה זרה על נכס עזבון של תושב, ובלבד שהזיכוי לא יעלה על סכום מס העזבון שהיה מוטל לפי חוק זה בשל אותו נכס, כשהוא מחושב לפי השלב הגבוה ביותר בטולם שיעורי המס החל על יתרת העזבון.

10. במקום סעיף 8 לחוק העיקרי יבוא: החלת סעיף 8

8. (א) המנהל רשאי לגבות את מס העזבון —

- (1) ממנהל העזבון או מהמחזיק בנכסי העזבון — למעט מיורש — עד שוויים של נכסי העזבון שבידם אותה שעה;
- (2) מיורש — בסכום השווה לחלקו במס העזבון אך לא יותר משווי נכסי העזבון שבידו אותה שעה; היו בידו נכסי עזבון בשווי העולה על חלקו ביתרת העזבון, יהא המנהל רשאי לגבות את עודף המס מעודף הנכסים שבידו;

גביית המס

לענין זה, "נכסי עזבון שבידו אותה שעה" – לרבות נכסים שהיו בידו והעבירם לאחר בניגוד להוראת סעיף 10. (ב) חלקו של יורש במס העזבון יהא חלק יחסי מסך כל מס העזבון, כיחס חלקו ביתרה לסך כל חלקי היורשים ביתרה.

בסעיף זה –

"חלק ביתרה" – חלקו של יורש ביתרה המוגדלת לפי חלקו בנכסי העזבון פחות הניכוי האישי שניתן בשלו, ולענין זה לא יובא בחשבון חלקו של יורש שהניכוי האישי שניתן בשלו עלה על חלקו ביתרה המוגדלת; "יתרה מוגדלת" – יתרת העזבון בתוספת סך כל הניכויים שהותרו לפי סעיף 12.

11. בסעיף 10 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), במקום "1,000 ל"י" יבוא "6,000 לירות" ובמקום "לטובת יורשי הנפטר מסוג א' או מסוג ב' המפורטים בתוספת" יבוא "לטובת יורשים אשר בשלהם ניתנו ניכויים אישיים לפי סעיף 12".

תיקון סעיף 10

12. אחרי סעיף 10 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 10א

10א. המנהל רשאי לבקש מבית המשפט שימנה מנהל עזבון, ורשאי הוא לבקש שיינתן לו להשמיע טענותיו לענין בקשה שהוגשה לבית המשפט למינוי כאמור.

"מינוי מנהל עזבון"

13. במקום סעיף 11 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 11

11. (א) מנהל עזבון ומחזיק בנכסי העזבון חייבים למסור למנהל תוך 60 יום מיום פטירת הנפטר דין וחשבון על עניני העזבון לפי מיטב ידיעתם – לרבות פרטים בנוגע לשווי נכסי העזבון – בטופס שיקבע המנהל, ולצרף העתק מאושר מצוואת הנפטר אם הניח צוואה, וכן עליהם להודיע למנהל בכתב על כל טעות שנפלה בדין וחשבון ועל כל שינוי בפרטיו; הוראה זו תחול גם על יורש, תוך 60 יום מיום שנודע לו על היותו יורש.

"מסירת דין וחשבון"

(ב) מי שהגיש בקשה למתן צו עזבון וטרם עשה את המוטל עליו לפי סעיף קטן (א), חייב לעשות כן תוך 10 ימים מיום הגשת הבקשה. (ג) המנהל רשאי לקבוע כללים בדבר פטור מקיום הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב).

14. בסעיף 12 לחוק העיקרי –

תיקון סעיף 12

(1) פסקאות (א) ו-(ב) יסומנו (1) ו-(2);

(2) במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) אדם המנהל או שומר נכסי עזבון – על נכסי העזבון שבידו או על הנכסים שהופקדו אצלו לטובת הנפטר;"

15. בסעיף 13 לחוק העיקרי –

תיקון סעיף 13

(1) בכותרת השוליים ייוסף "ופתיחת כספת";

(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) כספת הרשומה על שם הנפטר או במשותף אתו או שהוחזקה על ידי הנפטר או במשותף אתו, אין לפתחה אלא בפני המנהל או בא כוחו או על פי הרשאה בכתב חתומה בידו; נתבקש המנהל להרשות פתיחת כספת – ייענה לבקשה תוך 15 ימים."

16. במקום סעיף 13א לחוק העיקרי יבוא:

13א. לענין הסעיפים 13א-13ג –

”פרשנות

”סוד מקצועי” – חילופי דברים בין לקוח לבין עורך-דין שיש להם קשר עניני לשירות המקצועי שניתן על-ידי עורך-הדין ללקוח, בין שהדברים נאמרו בעל-פה ובין שהועלו על הכתב, לרבות רשימות שערך עורך-הדין לשימושו הוא, ובלבד שיש להם קשר עניני לשירות המקצועי כאמור;

”מסמך חסוי” – מסמך שיש בו סוד מקצועי;

”בית משפט” – בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא משרדו של עורך-הדין הטוען טענת חסיון;

”שופט” – הנשיא או הנשיא התורן של בית המשפט.

13ב. על אף האמור בחוק לשכת עורכי-הדין, תשכ”א-1961¹², חייב עורך-דין, אם נדרש לכך בכתב על-ידי המנהל, למסור לו כל מסמך שברשותו ולאפשר לו לבדוק ולתפוס כל מסמך כאמור וכן להרשות לו לעשות כל פעולה אחרת בקשר למסמך כאמור, הכל על פי הסמכויות הנתונות לו לפי חוק זה, אך אין עורך-דין חייב לעשות כן אם הוא טוען שהמסמך חסוי.

סמכות לדרוש
מסמכים מעורך-
דין

13ג. (א) טוען עורך-דין כי המסמך המבוקש על-ידי המנהל הוא חסוי, יקח המנהל את המסמך ובלי לעיין בו ישימנו מיד בחבילה בנוכחותו של עורך-הדין, יסגרנה, ירשום עליה את שם הלקוח שאליו מתייחס המסמך, יחתום עליה וימסור אותה לידי בית המשפט; היתה טענת חסיון לגבי מספר מסמכים המתייחסים לאותו לקוח, ישים כולם בחבילה אחת. עורך-הדין רשאי, אם ירצה בכך, לחתום אף הוא על החבילה וכן להתלוות אל המנהל במסירת החבילה לבית המשפט.

טענת חסיון

”חבילה” לענין זה – מעטפה או כלי קיבול אחר.

(ב) אם מטעם כל שהוא היה זה מן הנמנע למסור את החבילה לבית המשפט, ימסרנה המנהל לידי שופט וזה ימסרנה לבית המשפט; ”שופט” לענין זה – לרבות שופט בית המשפט המחוזי ושופט שלום.

(ג) לא יאוחר משבעה ימים שלאחר התאריך שבו נלקח מסמך כאמור בסעיף קטן (א), רשאי הלקוח או עורך-הדין שממנו נלקח המסמך, לפנות אל בית המשפט בבקשה להחליט ולהודיע אם המסמך הוא חסוי.

13ד. (א) שופט שבמחוז שיפוטו נתקבלה בקשה כאמור בסעיף 13ג (ג), ידון בבקשה ויבדוק את המסמך לא יאוחר משבעה ימים שלאחר התאריך שבו נתקבלה הבקשה; השופט ישמע את עורך-הדין והוא רשאי לשמוע גם את המנהל מבלי שיראה לו את המסמך או שיגלה לו את תוכנו.

החלטת
בית המשפט

(ב) החליט השופט שהמסמך חסוי, יחזירו לעורך-הדין שממנו נלקח; החליט שאיננו חסוי, ימסור אותו למנהל.

(ג) החליט השופט שהמסמך הוא חסוי בחלקו, יורה למסור למנהל העתק החלק שאינו חסוי מאושר על ידו; העתק כאמור שנמסר למנהל יתקבל כראיה בכל הליך משפטי, כאילו היה המקור.

¹² ס”ח 347, תשכ”א, עמ’ 178; ס”ח 404, תשכ”ג, עמ’ 145.

(ד) לא קיבל בית המשפט בקשה כאמור בסעיף 13ג (ג) לגבי מסמך שבחכילה שנמסרה לו, יראה את המסמך שלגביו לא הוגשה בקשה כאמור, כבלתי חסוי והוא יימסר למנהל.

(ה) הדין בבקשה לפי סעיף זה יהיה בדלתיים סגורות והחלטת השופט תהיה סופית.

החלטת סעיף 14

17. במקום סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא:

14. (א) נמסר למנהל דין וחשבון כאמור בסעיף 11, רשאי הוא –
"שומת המס
(1) לאשר את הדין וחשבון אישור זמני ולשום לפיו את המס שומה זמנית ואין זה גורע מסמכותו לחזור ולשום לאחר מכן את המס שומה סופית;
(2) לאשר את הדין וחשבון ולשום את המס שומה סופית בהתאם לכך;
(3) לשום את המס לפי מיטב שפיטתו אם יש לו טעמים סבירים להניח שהדין וחשבון איבנו מלא או איבנו בכון, ובלבד שלפני כן יאפשר למוסר הדין וחשבון להשמיע טענותיו.
(ב) לא נמסר למנהל דין וחשבון כאמור בסעיף 11, רשאי הוא לשום את המס לפי מיטב שפיטתו.
(ג) המנהל ימסור הודעה על השומה לכל אדם שהוא רואה אותו חייב במס."

הוספת סעיף 16א

18. אחרי סעיף 15 לחוק העיקרי יבוא:

15א. היה המנהל סבור כי עסקה פלונית המפחיתה, או העלולה להפחית, את סכום המס המגיע היא מלאכותית או בדויה, או שהסבה פלונית אינה מופעלת למעשה, רשאי הוא להתעלם מן העסקה או מן ההסבה ושווי העזבון ייקבע לפי זה.
"עיסקאות בדויות או מלאכותיות

החלטת סעיף 16

19. במקום סעיף 16 לחוק העיקרי יבוא:

16. (א) הרואה עצמו מקופח בשומה זמנית או סופית של מס עזבון, רשאי להגיש למנהל השגה מגומקת תוך 30 יום מיום קבלת הודעת השומה.
(ב) המנהל רשאי לקיים את השומה, לשנותה או לבטלה ויודיע למשיג בצו את החלטתו ונימוקיה."

תיקון סעיף 17

20. בסעיף 17 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ז) – בטל.

הוספת סעיף 17א

21. אחרי סעיף 17 לחוק העיקרי יבוא:

17א. המערער על צו המנהל עליו הראיה; בערעור על החלטה לפי סעיף 15א – הראיה על המנהל."
"חובת הוכחה

החלטת סעיף 19

22. במקום סעיף 19 לחוק העיקרי יבוא:

19. (א) נדרשה שומת העזבון כאמור בסעיף 18, יישום העזבון על-ידי שמאי שעליו הסכימו המנהל והדורש את השומה, ובאין הסכמה ביניהם – על ידי שמאי שיקבע בית המשפט.
"דרכי השומה ודינה

(ב) החלטת השמאי שנתמנה על-ידי בית המשפט כוחה יפה לגבי כל החייבים כמס עזבון, בין שדרשו את השומה ובין שלא דרשו, או שלא ידעו עליה.

(ג) החלטת השמאי שעליו הסכימו הצדדים, או שנקבע על-ידי בית המשפט, היא סופית ואין לערער עליה או לבקש כל סעד אחר נגדה.

תיקון סעיף 20 23. בסעיף 20 לחוק העיקרי –

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

“(א) מס עזבון ישולם תוך 60 יום מיום מסירת הודעת השומה.”

(2) בסעיף קטן (ב), במקום “התנגדות” יבוא “השגה”, ובמקום “סעיף 19 (ה)” יבוא “סעיף 19 (ג)”.

החלפת סעיף 21 24. במקום סעיף 21 לחוק העיקרי יבוא:

21. (א) על אף האמור בסעיף 20, רשאי המנהל אם נתבקש לכך וניתנו

גימוקים סבירים לכיסוס הבקשה, להתיר את תשלום המס בשיעורים במשך תקופה שלא תעלה על שבע שנים מיום פטירת הנפטר; בדונו בבקשה כאמור יתחשב המנהל ביחוד בהרכב נכסי העזבון, במהותם, באפשרות לממשם ללא גרימת נזק לעזבון ובהכנסות העזבון.

(ב) החלטת המנהל לפי סעיף קטן (א) ניתנת להשגה ולערעור, ורשאי בית המשפט בערעור כאמור להתערב בשיקול דעתו של המנהל.

הוספת סעיף 21א 25. אחרי סעיף 21 לחוק העיקרי יבוא:

21א. (א) לא שולם מס העזבון, כולו או מקצתו, תוך 60 יום מהיום שנקבע לתשלומו על פי סעיף 20, או במועד מאוחר יותר שנקבע על פי סעיף 21, תיווסף על סכום המס שלא שולם ריבית בשיעור המקסימלי לפי חוק הריבית, תשי”ז–1957¹³; הוראות החוק בדבר גביית המס יחולו על גביית הריבית כאילו היתה חלק מהמס.

(ב) המנהל רשאי, אם ראה סיבה מספקת לכך, להקטין את שיעור הריבית או לוותר על תשלומה.

החלפת סעיף 22 26. במקום סעיף 22 לחוק העיקרי יבוא:

22. (א) המנהל רשאי לשלוח לאדם שאיננו יורש, והוא מחזיק בכסף

העזבון, או חייב חוב לעזבון, או עומד לקבל כסף בשביל העזבון, או רשאי לשלם כסף לעזבון על חשבונו של אדם אחר – דרישה ככתב (להלן – דרישת תשלום) שישלם למנהל, לכיסוי מס העזבון, את הסכום שבידו, או הסכום שהוא עומד לקבל לכשיתקבל, או חלק ממנו.

(ב) על משלוח דרישת תשלום יודיע המנהל למנהל העזבון וליוורשים הידועים לו.

(ג) מי שבשלחה לו דרישת תשלום, חייב למלא אחריה בכסף לתנאי התחייבותו ואם שילם את הכסף או העביר את החוב בניגוד לדרישת התשלום, ישא באחריות לתשלומם למנהל.

(ד) דינו של תשלום על פי דרישת תשלום כדין תשלום לעזבון.

¹³ ס”ח 219, תשי”ז, עמ’ 50.

27. סעיפים 25 ו-26 לחוק העיקרי – בטלים.

ביטול סעיפים
25 ו-26

28. במקום סעיף 27 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 27

27. לא יתן בית משפט צו עזבון, אלא אם יש בידי המבקש אישור בכתב מהמנהל כי המבקש הגיש דין וחשבון לפי סעיף 11, אולם רשאי בית המשפט, לפי בקשת המנהל, להתנות מתן צו העזבון במתן ערובה לתשלום המס.

החלפת סעיף 28

29. במקום סעיף 28 לחוק העיקרי יבוא:

28. נוכח המנהל כי שולם מס ביתר ובקשה להחזרתו הוגשה לו תוך עשר שנים מיום קבלת הודעת השומה, יחזיר המנהל כל סכום ששולם ביתר. על הסכום המוחזר תיווסף ריבית בשיעור המקסימלי לפי חוק הריבית, תשי"ז-1957, מיום גמר תשלום המס.

החלפת סעיף 29

30. במקום סעיף 29 לחוק העיקרי יבוא:

29. (א) הנהלת עניני מס העזבון תהיה בידי מנהל שיתמנה על-ידי שר האוצר בהודעה שתפורסם ברשומות.
(ב) המנהל רשאי לייפות בכתב את כוחו של אדם אחר, אם בדרך כלל ואם לענין מסויים או לאזור מסויים, לשמש בסמכויותיו ולמלא כל תפקיד מתפקידיו, למעט הסמכות לפי סעיף 35.

תיקון סעיף 30

31. בסעיף 30 לחוק העיקרי –

- (1) במקום הרישה יבוא "עובד ציבורי, למעט מי שהדבר נאסר עליו על פי חוק";
- (2) פסקאות (א) ו-(ב) יסומנו (1) ו-(2);
- (3) בפסקה (2), יימחק "או להוכחת תרמית או השמטה".

החלפת סעיף 32

32. במקום סעיף 32 לחוק העיקרי יבוא:

32. הודעה שניתנה או כל פעולה אחרת שנעשתה לפי חוק זה, לא ייגרע מתקפן בגלל פגם בצורה או בגלל טעות, ליקוי או השמטה שאין בהם כדי לפגוע בעיקר או להטעות.

החלפת סעיף 33

33. במקום סעיף 33 לחוק העיקרי יבוא:

33. (א) מי שבחזקתו או בשליטתו תעודות, ידיעות, דו"חות, רשימות או העתקן, המתייחסים לנכסי עזבונו של נפטר או לפרט שבעזבונו, והוא מסר או ניסה למסור ידיעה כאמור או משהו מתכנם של המסמכים שלא לצורך ביצוע חוק זה או לאדם ששר האוצר לא הרשהו למסור לו, וכן מי שעבר על הוראת סעיף קטן (ב), דינו – מאסר ששה חודשים או קנס 1,000 לירות.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) מותר לגלות שומתם של נכסי עזבונו שנעשתה לצורך חוק זה למי שתפקידו לקבוע אגרות בית משפט בהליכים הקשורים בעזבונו או אגרות החלות על העברת מקרקעין מהעזבונו; מי שגילו לו שומה כאמור, לא יגלגה אלא לבית משפט ולצדדים שבהליך או שבהעברה.

34. במקום סעיף 34 לחוק העיקרי יבוא:

- עונשים 34. (א) (1) מי שלא מסר דין וחשבון, הודעה או ידיעה שהוא חייב למסרם לפי חוק זה, דינו – קנס 1,000 לירות;
- (2) מי שלא מילא אחר דרישת המנהל לפי חוק זה, דינו – קנס 2,000 לירות;
- (3) מי שמסר במזיד דין וחשבון בלתי נכון או הודעה בלתי נכונה או ידיעה בלתי נכונה, דינו – מאסר ששה חדשים או קנס 5,000 לירות, או שני הענשים כאחד;
- (4) מי שעבר על הוראת סעיף 13 (ב), דינו – קנס 20,000 לירות.

(ב) נוסף על העונשים הקבועים בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט להטיל על העבריין קנס בסכום כפול מסכום המס שלא נישום או שלא נגבה בגלל אותה עבירה.

35. במקום סעיף 35 לחוק העיקרי יבוא:

כופר כסף 35. נוכח המנהל כי אדם עבר עבירה על הוראה מהוראות חוק זה, רשאי הוא, בהסכמתו של אותו אדם, לקחת מידו כופר כסף שלא יעלה על הקנס הגבוה ביותר שמוותר להטיל בשל אותה עבירה; הוגשה תביעה פלילית, אין לקבל כופר כל עוד לא ציווה היועץ המשפטי לממשלה על הפסקת ההליכים.

36. במקום סעיף 36 לחוק העיקרי יבוא:

אחריות לתשלום המס 36. תביעה פלילית שהוגשה נגד אדם או הרשעתו על פי חוק זה, אינם גורעים מחובתו לתשלום המס.

37. בסעיף 37 לחוק העיקרי –

- (1) בסעיף קטן (א) יימחק "לרבות דרכי השומה של נכסי העזבון";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "לערעור לפי חוק זה" יבוא "לערעור לפי חוק זה, לטיפול בכספת לפי סעיף 13 (ב)".

38. התוספת לחוק העיקרי – בטלה.

39. בחוק העיקרי; בכל מקום שכתוב: "אפוטרופוס" – קרי "מנהל עזבון"; "שטח המדינה" – קרי "ישראל".

40. סעיף 3 (א) (3) לחוק העיקרי כפי שתוקן בחוק זה לא יחול לגבי נכסים שהעביר הנפטר לפני פרסום חוק זה ברשומות.

41. (א) הסעיפים 2–22 לחוק העיקרי כפי שניתנו בחוק זה יחולו לגבי נכסי עזבון שבעלם נפטר לאחר פרסומו של חוק זה ברשומות.

(ב) נפטר הנפטר תוך 90 יום לפני יום קבלת חוק זה בכנסת והמס על נכסי העזבון טרם נישום סופית לפי סעיף 14 (א) (2) לחוק העיקרי וכל יורשי הנפטר הגישו למנהל בקשה בכחב בדבר חישוב מס העזבון על פי החוק העיקרי כמתוקן בחוק זה, ייעתר המנהל לבקשתם; בקשה כאמור תוגש למנהל תוך 15 יום מיום פרסום חוק זה ברשומות.

(ג) סעיף 6 (1) לחוק העיקרי כפי שתוקן בחוק זה יחול לגבי נכסי עזבון אשר המס עליהם טרם נישום סופית — לפי סעיף 14 (א) (2) לחוק העיקרי — ביום פרסומו של חוק זה ברשומות, וכן לגבי נכסי עזבון שהמס עליהם נישום כאמור אך הוגשה השגה לפי סעיף 16 (א) לחוק העיקרי וטרם ניתן צו לפי סעיף 16 (ב) לחוק העיקרי במועד האמור.

פ נ ח ס ס פ י ר
ש ר האוצר

ל ו י א ש כ ו ל
ראש הממשלה

ש נ י א ו ר ז ל מ נ ש ז ר
נשיא המדינה

חוק ההיטל על דירות גדולות, תשכ"ד-1964 *

1. בחוק זה יהא לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת בנין ערים, 1936¹ (להלן — הפקודה).

2. (א) מי שניתן לו לפי הפקודה רשיון לבניית דירה, לבניית תוספת לדירה קיימת או לאיחוד דירות קיימות — ושטח הרצפות, כפי שנקבע לענין רשיון הבניה של הדירה או של הדירה יחד עם התוספת או של הדירה המאוחדת, עולה על מאה עשרים וחמישה מטרים מרובעים, ישלם — יחד עם אגרת הרשיון שעליו לשלם מכוח סעיף 4 (1) לפקודה — היטל בניה לכל מטר מרובע העודף על מאה עשרים וחמישה מטרים מרובעים (להלן — היטל בניה).

(ב) היטל הבניה יהיה לכל אחד מעשרים וחמישה המטרים המרובעים הראשונים של עודף כאמור בסעיף קטן (א) — 100 לירות, לכל אחד מחמישים המטרים המרובעים הבאים — 150 לירות, ולכל מטר מרובע נוסף — 200 לירות. כספי היטל יועברו לקופת הרשות המקומית שבתחומה נמצאת הדירה, וישמשו קרן מיוחדת לחיסול מבנים מסוכנים ומשכנות עוני.

(ג) לענין סעיף זה —

(1) כל עודף שאינו מגיע למטר מרובע ייחשב כמטר מרובע;

(2) דירה — מערכת חדרים שנועדה לפי תכנית בנין עיר, או לפי רשיון הבניה, למגוריה של משפחה, יחד עם חדרי השירות שלה, פרודוריה ומרפסותיה;

(3) אין נפקא מינה אם רשיון הבניה ניתן לדירה הנדונה במיוחד או אם ניתן למבנה שהדירה הנדונה נועדת להיות חלק ממנו.

3. בטל רשיון בניה שניתן לפי הפקודה ולא הוקמה הדירה, יוחזר היטל הבניה ששולם בקשר אחר.

¹ נתקבל בכנסת ביום כ"א באב תשכ"ד (30 ביולי 1964); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 615, תשכ"ד, עמ' 224.

² ע"ר 1936, חוט' 1 מט' 589, עמ' 153.